

ДЕТЕРМИНАНТЕ

Подсетник за студенте уз слајдове за уводно предавање

Подсетник садржи дефиниције и основне чињенице у вези са графовским приступом теорији детерминаната. Подсетник би требало користити уз предавање наставника и уз уџбеник.

Диграф се састоји од *чворова* и (*оријентисаних*) *грана*. Свака грана *излази* из једног чвора и *улази* у један чвор. Грана која улази у исти чвор из кога је изашла назива се *петља*.

Матрици $A = [a_{ij}]$ придружује се *Коутсов* (*Coates*) *диграф* G_A . Елемент a_{ij} се придружује грани која води од чвора j до чвора i и назива се *пренос* те гране. Елемент a_{ii} се придружује петљи код чвора i . *Фактор* диграфа G_A је његов делимични граф код кога у сваки од чворова диграфа G_A улази тачно једна грана и из сваког чвора излази такође тачно једна. Фактор се састоји од (*оријентисаних*) *контура* укључујући ту и петље. *Пренос* $C(F)$ фактора F је производ преноса грана од којих се састоји фактор F . Број контура садржаних у фактору F обележава се са $p(F)$. *Детерминанта* $\det A$ матрице $A = [a_{ij}]$ реда n се дефинише помоћу

$$\det A = (-1)^n \sum_F (-1)^{p(F)} C(F),$$

где се сумирање врши преко свих фактора F диграфа G_A .

Теорема. $\det A^T = \det A$, *тј. детерминанта транспоноване матрице једнака је детерминанти полазне матрице.*

Доказ. Транспоновање матрице изазива промену оријентације свих грана у придруженом диграфу. При томе сваки фактор диграфа прелази у фактор новог диграфа са истим преносом и бројем контура. Дакле, сви сабирци у дефиниционом изразу за детерминанту остају непромењени па је детерминанта транспоноване матрице једнака детерминанти полазне матрице.

У диграфу придруженом матрици дозвољено је изостављање грана преноса 0 јер после уклањања таквих грана нестају сви они фактори који садрже бар једну такву грану а такви фактори су непотребни јер је њихов пренос 0 и не доприносе вредности детерминанте. На тај начин цртеж диграфа постаје једноставнији.

Теорема. *Ако у матрици две врсте замене места, детерминанта матрице мења знак.*

Доказ. Ако i -та и j -та врста промене места, диграф се мења тако што све гране које су пре трансформације улазиле у чвор i улазе сада у чвор j и, обрнуто, оне које су улазиле у j улазе сада у i . За факторе диграфа разматрају се два случаја: а) чворови i и j се налазе у истој контури фактора, б) чворови i и j се налазе у различитим контурама фактора. У резултујућем фактору у оба случаја долази до промене парности броја контура, при чему пренос фактора остаје очуван. Дакле, у дефиниционом изразу за детерминанту сваки сабирак мења знак па одатле следује тврђење теореме.